

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

ДОВІДНИК
ГІБРИДІВ РІПАКУ ОЗИМОГО
ДЛЯ СТЕПУ УКРАЇНИ

за редакцією академіка В.С. Шебаніна

Миколаїв
2021

УДК 633.853.349(035)(477)

Д58

Укладачі:

- Шебанін В.С. – академік, професор, ректор Миколаївського національного аграрного університету;
- Федорчук В.Г. – доцент, к. с.-г. наук, доцент кафедри виноградарства та плодоовочівництва Миколаївського національного аграрного університету;
- Кобелєв М.О. – ст. науковий співробітник НДІ СТ в АПК Миколаївського національного аграрного університету;
- Панфілова А.В. – доцент, д. с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва та СПГ Миколаївського національного аграрного університету;
- Корхова М.М. – доцент, к. с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва та СПГ Миколаївського національного аграрного університету;
- Карпенко М.Д. – завідувач Навчально-науково-практичного центру Миколаївського національного аграрного університету;
- Чернова А.В. – ст. науковий співробітник НДІ СТ в АПК Миколаївського національного аграрного університету.

Друкується за рішенням вченої ради Миколаївського національного аграрного університету від 21.12.2021 р., протокол № 5.

Довідник гібридів ріпаку озимого для Степу України /
Д 58 В.С. Шебанін, В.Г. Федорчук, М.О. Кобелєв [та ін.] ; за ред. акад.
В.С. Шебаніна. – Миколаїв : МНАУ, 2021. – 75 с.

В ілюстрованому довіднику представлено характеристику гібридів – національних стандартів України, та гібридів ріпаку озимого, рекомендованих для вирощування в умовах Степу України. Наведено морфологічну будову ріпаку озимого та опис роду *Brassica napus* за міжнародним класифікатором СЕВ.

Видання розраховане на широке коло читачів – агрономів, фермерів, студентів агрономічних спеціальностей вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації, аспірантів.

УДК 633.853.349(035)(477)

© Миколаївський національний аграрний університет, 2021

© В.С. Шебанін, В.Г. Федорчук,
М.О. Кобелєв, та ін., 2021

ЗМІСТ

Передмова	5
Витяг з Державного Реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2021 рік	11
Національні стандарти, затвердженні рішенням Вченої Ради Українського інституту експертизи сортів рослин	33
Гібриди ріпаку озимого представлені на демонстраційному полі ННПЦ МНАУ у 2021 році	36
Гібриди ріпаку озимого селекції компанії «DSV»	36
Смарагд.....	36
Фінікс КЛ	37
Даріо	37
Оріолус	38
Ейнштейн	39
Гібриди ріпаку озимого селекції ТОВ «ВНІС»	40
Грім	40
Редстоун	41
Блекстоун	41
Паркер.....	42
Халк.....	43
Трамп	44
Гібриди ріпаку озимого селекції компанії «Corteva Agriscience» («Бревант»)	45
ПР44Д06	45
ПХ125КЛ.....	46
ПХ279КЛ.....	47
ПХ200КЛ.....	48

ПХ264	49
Гібриди ріпаку озимого селекції компанії «Лімагрейн».....	50
Анністон	50
Андерсон	51
Архітект.....	51
Конрад КЛ	52
Гібриди ріпаку озимого селекції компанії «Коссад семенс Україна»	53
Сіртакі.....	53
Мазарі	54
Меморі КС.....	55
Гібриди ріпаку озимого селекції компанії «Євраліс»	56
ЕС Гідромель	56
ЕС Імперіо	57
ЕС Дарко	58
ЕС Ритмо	59
ЕС Сюріель.....	60
ЕС Ангел	61
Морфологічна будова ріпаку озимого	62
Міжнародний класифікатор СЕВ роду <i>Brassica napus</i>	65
Список використаної літератури	70

ПЕРЕДМОВА

У 2021 році в Україні площі під ріпаком озимим становлять більше 1 млн га (рис. 1). Завдяки високій урожайності виробництво насіння ріпаку зросло в країні на 7%, склавши близько 2,8 млн тонн (ВПД).

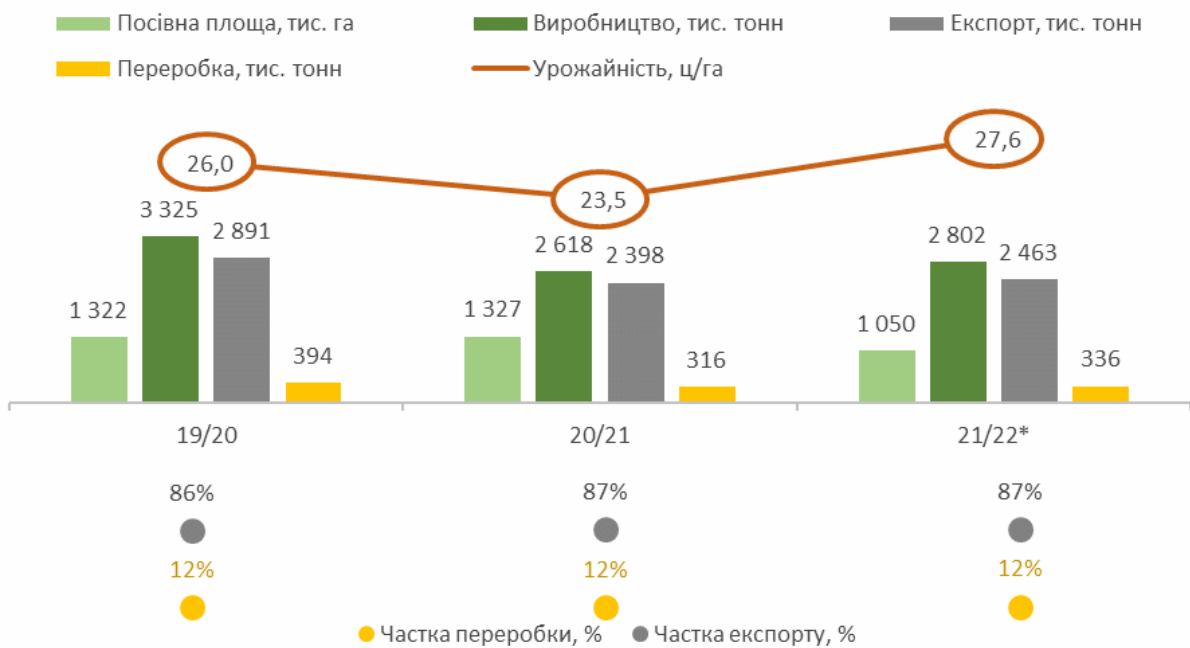

Рис. 1 Динаміка виробництва та розподілу ріпаку в Україні (*прогноз за даними АПК-інформ)

Український ринок насіння ріпаку є експортно-орієнтованим і безпосередньо залежить від світових тенденцій у сегментах ріпаку, ріпакової олії, а також біопалива. Згідно з даними USDA, в середньому 87% з всієї кількості експортується, в 2020-2021 рр. частка українського ріпаку на світовому ринку склала 14%. Обсяг переробки ріпаку в Україні у 2021 р. досяг 12% від загальної пропозиції сировини на внутрішньому ринку. При цьому через підвищений попит і високі ціни на ріпакову олію в світі в сезоні-2021/22 рр. зросли обсяги та темпи переробки ріпакового насіння в Україні до 283,6 тис. тонн (рис. 2).

Рис. 2 Помісячна динаміка переробки ріпаку в Україні, тис. тонн

В Україні переробкою олійної культури займаються компанії, які мають добре налагоджені канали збуту всередині країни або на зовнішньому ринку. У сезоні 2021/22 МР з нових компаній виділяється Придніпровський ОЕЗ, який за підсумками липня-серпня очолив рейтинг переробників ріпаку з часткою 17% (рис. 3).

Рис. 3 ТОП-10 переробників ріпаку в Україні в сезоні 2021/22 (липень-вересень), %

В умовах постійного зростання цін на ріпак і стримування продажів сировини аграріями в серпні-вересні переробні підприємства відзначали зниження привабливості переробки [1].

Сівбу озимого ріпаку під урожай 2022 року проведено у таких областях України: Вінницькій, Волинській, Херсонській, Миколаївській, Кіровоградській, Полтавській, Сумській, Рівненській, Черкаській, Чернівецькій, Житомирщині, Київщині, Луганщині та Хмельниччині. Так, у Вінницькій області під урожай 2022 року ріпаком засіяли 60 тис. га (торік 59,9 тис. га), у Волинській – 50 тис. га (проти минулорічних 46,1 тис. га), у Рівненській – 30,1 тис. га (торік 28 тис. га), у Черкаській – 16,3 тис. га (у 2020 році 15,2 тис. га), у Чернівецькій – 13,5 тис. га (проти 11,4 тис. га). Загалом під озимий ріпак цього року заплановано 1,03 млн га [2].

У 2021 році при середній врожайності 26,7 ц/га, намолочено більше 2,1 млн тонн насіння. Найвища врожайність насіння 3,95 та 3,57 т/га отримано у Полтавській та Івано-Франківській областях відповідно [3].

У Навчально-науково-практичному центрі університету заплановано впродовж 2020-2024 рр. проведення дослідження ріпаку озимого за темами «Удосконалення технології вирощування ріпаку озимого та пшениці озимої на зрошенні», «Насінництво та сортовипробування культур найбільшого попиту: пшениці озимої (перспективні сорти), ріпаку, нуту» (рис. 5-6). У 2020 році аспірантом МНАУ Кобелевим Михайлом Олексійовичем проведено дослідження з теми «Зменшення хімічного навантаження при вирощуванні озимого ріпаку на зрошенні в умовах Півдня України» (рис. 4). Відпрацьована технологія вирощування гібридів озимого ріпаку від компанії ДСВ-Україна (гібридів ріпаку Едімакс КЛ, Фінікс КЛ, Смарагд, Оріолус) по попереднику горох на зрошенні за повної відмови від використання гербіцидів.

Рис. 4 Аспірант Кобелев М.О. на дослідних ділянках ріпаку озимого у ННПЦ МНАУ

Рис. 5 Дослідні ділянки ріпаку озимого в умовах зрошення у ННПЦ МНАУ

Рис. 6 Дослідні ділянки ріпаку озимого в умовах зрошення у ННПЦ МНАУ

Щороку на дослідних полях ННПЦ МНАУ закладається демонстраційний полігон ріпаку озимого сучасних гібридів вітчизняної і зарубіжної селекції (рис. 7) (Всеукраїнського наукового інституту селекції, Декалб, Бревант, DSV, LIDEA, Баєр, Лімагрейн, Майсадур, Лембке – вперше в Україні на зрошенні). Для захисту від шкідників та позакореневого підживлення використовувались препарати компанії «Август», італійської компанії Valagro та «Адама».

27 травня 2021 році на інноваційному полігоні з трансферу сучасних технологій в агропромисловому комплексі МНАУ у рамках Міжнародного дня поля «Технології вирощування нових сортів зернових культур усіх вітчизняних і провідних міжнародних селекційних центрів» продемонстровано ділянки з 48 гібридами ріпаку озимого. У заході приймали участь понад 700 чоловік, серед яких: депутати, голови ОТГ, керівники та селекціонери селекційних центрів, керівники аграрних закладів вищої освіти, відомі вчені, керівники та

спеціалісти сільськогосподарських підприємств Миколаївської, Одеської, Херсонської та Кіровоградської області.

Рис. 7 Андрій Жданов, В'ячеслав Шебанін, Маргарита Корхова, Олександр Новіков та Микола Карпенко на зрошуваному демонстраційному полі ріпаку озимого у ННПЦ МНАУ

Під час заходу науковці, фахівці сільського господарства, студенти мають змогу ознайомитися із селекційними новинками безпосередньо на полі, дізнатися про особливості їх сортової агротехніки, поспілкуватися із авторами сортів та гібридів, отримати консультації науково-педагогічних працівників університету, наукових установ та спеціалістів різних компаній щодо сучасних технологій вирощування ріпаку озимого на зрошенні та в умовах природного зволоження.

ВИТЯГ З ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ СОРТІВ РОСЛИН, ПРИДАТНИХ ДО ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ НА 2021 РІК

У Державному реєстрі сортів рослин, придатних до поширення в Україні зареєстровано 466 гібриди ріпаку озимого та батьківські форми, у 2021 році до нього не внесено жодного гібриду. Із них 10,3 % української селекції (417 гібриди іноземної селекції, 48 – вітчизняні). Для зони Степу рекомендовано до поширення 129 гібридів ріпаку озимого (табл. 1) [4].

Таблиця 1

Перелік гібридів ріпаку озимого, рекомендованих до поширення в умовах Степу України (витяг з реєстру)

№ з/п	Гібрид (українська та англійська назва)	Власник	Рік реєстрації	Гібрид створено в державі	Напрямок використання
1	2	3	4	5	6
1.	Абакус / Abacus	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2010	Німеччина	олійний
2.	Абсолют / Absolut	Лімагрейн Юроп	2019	Німеччина	олійний
3.	АВАЛ / AVAL	Сингента Партісіпейшнз АГ / Syngenta Participation AG	2019	Німеччина	олійний
4.	Алабама / Alabama	Лімагрейн Юроп	2017	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
5.	АЛІВІО / ALIVIO	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний
6.	АЛЬВАРО КВС / ALVARO KWS	КВС ЗААТ СЕ / KWS SAAT SE	2017	Німеччина	олійний
7.	Аляско / Alasco	Лімагрейн Юроп	2020	Німеччина	олійний
8.	Андерсон / Anderson	Лімагрейн Юроп	2017	Німеччина	олійний
9.	Арканзас / Arkansas	Лімагрейн Юроп	2019	Німеччина	олійний
10.	Арсенал / Arsenal	Лімагрейн Юроп	2015	Німеччина	олійний
11.	Аспект / Aspect	Лімагрейн Юроп	2019	Німеччина	олійний
12.	АСР 141 / ASR 141	АСПРІЯ СІДС ЕС.А. / ASPRIA SEEDS S.A.	2017	Україна	олійний
13.	АСТАНА / ASTANA	ЗААТБАУ ЛІНЦ еГен / SAATBAU LINZ eGen	2020	Німеччина	олійний
14.	АТОРА / ATORA	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2017	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
15.	Батис / Batis	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2020	Німеччина	олійний
16.	Бенефіт / Benefit	Селген, а.с. / Selgen, a.s.	2013	Чехія	олійний
17.	Берні / Berny	Пробстдорфер Заатцухт Гез.м.б.Х. енд Ко КГ / Probstdorfer Saatzucht Ges.m.b.H & Co KG	2019	Австрія	олійний
18.	БОНАНЗА / Bonanza	РАЖТ 2н / RAGT 2n	2017	Франція	олійний
19.	Брентано / Brentano	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2010	Німеччина	олійний
20.	В345ОЛ / V345OL	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2017	Франція	олійний
21.	Вестал КЛ / Vestal CL	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2019	Франція	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
22.	ВІОЛІН / VIOLIN	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2020	Німеччина	олійний
23.	Вісбі / Visby	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2010	Німеччина	олійний
24.	Галицький / Halys'kyi	Прикарпатська державна сільськогоспода рська дослідна станція Національної академії аграрних наук України / Prykarpatska derzhavna silskohospodarsk a doslidna stantsiia Natsionalnoi akademii ahrarnykh nauk Ukrainy	1997	Україна	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
25.	Галілеус / Galileus	Товариство з обмеженою відповідальністю «РВА Україна» / Tovarystvo z obmezhenoiu vidpovidalnistiu «RVA Ukraina»	2020	Польща	олійний
26.	Гибрірок / Hybrirock	КВС ЗААТ СЕ / KWS SAAT SE	2014	Німеччина	олійний
27.	ГІМАЛАЇ КЛ / HIMALAY A CL	КВС МОМОН РЕШЕРШ С.А.Р.Л. / KWS MOMONT RECHERCHE S.A.R.L	2019	Франція	олійний
28.	ГК Габріелла / GK Gabriella	ТОВ «Хімагромаркет инг» / TOV «Khimahromarke tynh»	2011	Угорщина	олійний
29.	ГКХ 0224 / GKH 0224	ТОВ «Хімагромаркет инг» / TOV «Khimahromarke tynh»	2013	Угорщина	олійний
30.	ГКХ 2624 / GKH 2624	ТОВ «Хімагромаркет инг» / TOV «Khimahromarke tynh»	2013	Угорщина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
31.	Дайнемік / Dynamic	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2020	Німеччина	олійний
32.	Дембо / Dembo	Прикарпатська державна сільськогоспода рська дослідна станція Національної академії аграрних наук України / Prykarpatska derzhavna silskohospodarsk a doslidna stantsiia Natsionalnoi akademii ahrarykh nauk Ukrainy	2005	Україна	олійний
33.	Демерка / Demerka	Прикарпатська державна сільськогоспода рська дослідна станція Національної академії аграрних наук України / Prykarpatska derzhavna silskohospodarsk a doslidna	2009	Україна	технічни й

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		stantsiia Natsionalnoi akademii ahrarykh nauk Ukrainy			
34.	Династі / Dynastie	Дойче Заатферделунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2014	Німеччина	олійний
35.	ДК Ексквізіт/ DK Exquisite	ТОВ "Монсанто Україна	2013	Франція	олійний
36.	ДК Експіро / DK Expiro	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2019	Франція	олійний
37.	ДК Експовер / DK Expowe	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2014	Франція	олійний
38.	ДК Експрешн / DK Expression	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2019	Франція	олійний
39.	ДК Екстайм / DK Extime	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO	2019	Франція	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		TECHNOLOGY LLC			
40.	ДК Екстракт / DK Extract	Монсанто Технолоджи ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2019	Франція	олійний
41.	ДК Імеджіс КЛ / DK Imagis CL	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2018	Німеччина	олійний
42.	ДК Імістар КЛ / DK Imistar CL	Монсанто Технолоджи ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2014	Франція	олійний
43.	ДК Іммінент КЛ / DK Imminent CL	Монсанто Технолоджи ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2014	Франція	олійний
44.	ДК Сеакс / DK Seax	Монсанто Технолоджи ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2014	Франція	олійний
45.	ДК Седона / Dk Sedona	Байер КропСайєнс Швайц АГ / Bayer	2011	Франція	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		CropScience Schweiz AG			
46.	ДК Секюр / DK Secure	Байер КропСайенс Швайц АГ / Bayer CropScience Schweiz AG	2010	Франція	олійний
47.	ДК Селена / DK Selena	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2017	Франція	олійний
48.	ДК Сіквел / DK Sequel	Монсанто Технолоджі ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2017	Франція	олійний
49.	Домінатор / Dominator	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2019	Німеччина	олійний
50.	Домінік / Dominik	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2019	Німеччина	олійний
51.	Донат / Donut	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2020	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
52.	Едімакс КЛ / Edimax CL	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2012	Німеччина	олійний
53.	Емблем / Emblem	Євраліс Семанс / Euralis Semences	2010	Франція	олійний
54.	ЕС Алонсо / ES Alonso	Євраліс Семанс / Euralis Semences	2013	Франція	олійний
55.	ЕС АМАДЕО / ES AMADEO	Євраліс Семанс / Euralis Semences	2020	Франція	олійний
56.	ЕС Артїст / ES Artist	Євраліс Семанс / Euralis Semences	2010	Франція	олійний
57.	ЕС ІМПЕРІО / ES IMPERIO	Євраліс Семанс / Euralis Semences	2020	Франція	олійний
58.	ЕС Меркурій / ES Merkurii	Євраліс Семанс / Euralis Semences	2013	Франція	олійний
59.	ЕС НАВІГО / ES NAVIGO	Євраліс Семанс / Euralis Semences	2020		олійний
60.	ІМАНІ / IMANY	Маїсадур Семанс / Maisadour Semences	2019	Франція	олійний
61.	ІНВ1030 / INV1030	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2018	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
62.	ІНВ1066 / INV1066	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2018	Німеччина	олійний
63.	ІНВ1188 / INV1188	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний
64.	ІНВ1199 / INV1199	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний
65.	ІНВ1266 КЛ / INV1266 CL	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний
66.	ІНВУЕЛО / INVUELO	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
67.	Камсін / Kamsin	Монсанто Технолоджи ЛТД / MONSANTO TECHNOLOGY LLC	2017	Франція	олійний
68.	Карлтон КЛ / Carlton CL	Лімагрейн Юроп	2020	Франція	олійний
69.	КВІТО / QUITO	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний
70.	КВС КЕРРІ КЛ / KWS CARRY CL	КВС ЗААТ СЕ / KWS SAAT SE	2019	Німеччина	олійний
71.	КВС КИРИЛ КЛ / KWS CYRILL CL	КВС ЗААТ СЕ / KWS SAAT SE	2019	Німеччина	олійний
72.	КВС ФЕРРІ КЛ / KWS FARRY CL	КВС ЗААТ СЕ та Ко. КГаА / KWS SAAT SE & Co. KGaA	2020	Німеччина	олійний
73.	Келтор / Keltor	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2019	Німеччина	олійний
74.	КЛАВІР КЛ / CLAVIER CL	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche	2019	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG			
75.	КРИСТАЛ / CRISTAL	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2019	Німеччина	олійний
76.	Ксенон / Xenon	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2011	Німеччина	олійний
77.	КУГА / KUGA	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2017	Німеччина	олійний
78.	Лексіон / Lexion	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2019	Німеччина	олійний
79.	Людгер / Ludger	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche	2020	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		Saatveredelung AG			
80.	Мазарі КС / Mazari CS	Коссад Семанс ЕС А	2015	Франція	олійний
81.	МАРК КВС / MARC KWS	КВС ЗААТ СЕ / KWS SAAT SE	2017	Німеччина	олійний
82.	Моделіні люкс / Modelini liuks	Прикарпатська державна сільськогоспода рська дослідна станція Національної академії аграрних наук України / Prykarpatska derzhavna silskohospodarsk a doslidna stantsiia Natsionalnoi akademii ahrarykh nauk Ukrainy	2017	Україна	олійний
83.	НВ1170 / INV1170	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний
84.	НК Петрол / NK Petrol	Сінгента Сідз С.А.С / Syngenta Seeds S.A.S	2011	Франція	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
85.	НК Технік / NK Technik	Сінгента Сідз С.А.С / Syngenta Seeds S.A.S	2011	Франція	олійний
86.	Нодарі КС / Nodari CS	Коссад Семанс ЕС А	2013	Франція	олійний
87.	НПЦ 9800 / NPZ 9800	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2005	Німеччина	олійний
88.	Оріолус / Oriolus	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2016	Німеччина	олійний
89.	Панчер / Puncher	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2015	Німеччина	олійний
90.	ПАРКУРС / PARCOURS	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2020	Німеччина	олійний
91.	ПОПУЛАР / POPULAR	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche	2017	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		Saatveredelung AG			
92.	PP45D03 / PR45D03	Піонер Семена Холдінг ГезмбХ	2011	Австрія	олійний
93.	Принц / Prince	Дойче Заатферделунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2019	Німеччина	олійний
94.	PT275 / PT275	Заатцухт Йозеф Бройн ГмбХ і Ко. КГ / Saatzucht Josef Breun Gmbh & Co. KG	2019	Грузія	олійний
95.	PX113 / PX113	Піонер Оверсіз Корпорейшн / Pioneer Overseas Corporation	2017	Франція	олійний
96.	PX115 / PX115	Заатцухт Йозеф Бройн ГмбХ і Ко. КГ / Saatzucht Josef Breun Gmbh & Co. KG	2017	Франція	олійний
97.	PX125КЛ / PX125CL	Заатцухт Йозеф Бройн ГмбХ і Ко. КГ / Saatzucht Josef Breun Gmbh & Co. KG	2017	Франція	олійний
98.	PX131 / PKh131	Товариство з обмеженою відповідальніст ю «Піонер	2020	Грузія	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		Насіння Україна»			
99.	РАФІНЕСС / RAFFINESS	Дойче Заатферделунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2017	Німеччина	олійний
100	Ренді / Randy	Пробстдорфер Заатцухт Гез.м.б.Х. енд Ко КГ / Probstdorfer Saatzucht Ges.m.b.H & Co KG	2019	Австрія	олійний
101	РЖТ ЖАЗЗЕТТА / RGT GAZZETTA	РАЖТ 2н / RAGT 2n	2020	Франція	олійний
102	РЖТ ЖАКУЗЗИ / RGT JAKUZZI	РАЖТ 2н / RAGT 2n	2020	Франція	олійний
103	Родолад / Rodolad	Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України / Instytut roslynnytstva im. V.IA. IUrieva Natsionalnoi akademii	2018	Україна	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		ahrarnykh nauk Ukrainy			
104	Рохан / Rohan	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2010	Німеччина	олійний
105	СЕВЕРІНО КВС / SEVERINO KWS	КВС ЗААТ СЕ / KWS SAAT SE	2017	Німеччина	олійний
106	Сейфер / Safer	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2015	Німеччина	олійний
107	СЕНСАТІО Н / SENSATIO N	РАЖТ 2н / RAGT 2n	2017	Франція	олійний
108	СИ ІОВА / SY IOWA	Сингента Партісіпейшнз АГ / Syngenta Participation AG	2020	Німеччина	олійний
109	СИ Мартен / SY Marten	Сингента Кроп Протекшн АГ / Syngenta Crop Protection AG	2015	Данія	олійний
110	СИ ФЛОРІАН /	Сингента Партісіпейшнз	2020	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
	SY FLORIAN	АГ / Syngenta Participation AG			
111	Симфонія / Symfoniia	Прикарпатська державна сільськогоспода рська дослідна станція Національної академії аграрних наук України / Prykarpatska derzhavna silskohospodarsk a doslidna stantsiia Natsionalnoi akademii ahrarykh nauk Ukrainy	2017	Україна	олійний
112	Сімплекс КЛ / Simplex CL	Дойче Заатферделунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2020	Німеччина	олійний
113	СТЕФАНО КВС / STEFANO KWS	КВС ЗААТ СЕ / KWS SAAT SE	2019	Франція	олійний
114	Стілуца / Stilutsa	Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України / Instytut oliinykh	2008		олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		kultur Natsionalnoi akademii ahrarykh nauk Ukrainy			
115	Тайфун / Taifun	Дойче Заатферделунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2018	Німеччина	олійний
116	ТАЛЕЛ КЛ / THALEL CL	БАСФ Агрікалчерал Солюшнс Сід ЮС ЛЛС / BASF Agricultural Solutions Seed US LLC	2020	Бельгія	олійний
117	ТЕМПО / TEMPO	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2020	Німеччина	олійний
118	Темптейшн / Temptation	Дойче Заатферделунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2019	Німеччина	олійний
119	Тисменицьк ий / Tysmenyts'k yi	Прикарпатська державна сільськогоспода рська дослідна станція Національної	1989	Україна	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
		академії аграрних наук України / Prykarpatska derzhavna silskohospodarsk a doslidna stantsiia Natsionalnoi akademii ahrarykh nauk Ukrainy			
120	Торонто / Toronto	Дікманн ГмбХ і Ко. КГ / Dieckmann GmbH & Co. KG	2016	Німеччина	олійний
121	Труді / Trudie	Дікманн ГмбХ і Ко. КГ / Dieckmann GmbH & Co. KG	2010	Німеччина	олійний
122	ТРУМПФ / TRUMPF	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2014	Німеччина	олійний
123	ТУРЕ / THURE	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2017	Німеччина	олійний

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
124	ФРАНКЛІН / FRANKLIN	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2019	Німеччина	олійний
125	Хорнет / HORNET	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2010	Німеччина	олійний
126	Шерпа / Sherpa	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2013	Німеччина	олійний
127	ШІЕЛД / SHIELD	МАС СІДС / MAS SEEDS	2021	Франція	олійний
128	Шопен / Chopin	Дойче Заатфеределунг АГ / Deutsche Saatveredelung AG	2020	Німеччина	олійний
129	Шрек / Shrek	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембке КГ / Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG	2015	Німеччина	олійний

**НАЦІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ,
затвердженні рішенням Вченої Ради Українського інституту
експертизи сортів рослин**

ЕКСЕЛЬ

Національний стандарт у Державному сортовипробуванні озимого ріпаку з 2012 року.

Внесений до Державного реєстру сортів та гібридів, придатних для вирощування в Україні у 2010 році, оригінатором (заявником) є компанія Монсанта Інтернешнл Сьорл. Це середньостиглий гібрид інтенсивного типу, який, при повному забезпеченні технологічних

параметрів вирощування, забезпечує високий рівень врожайності навіть в посушливих умовах. В державному сортовипробуванні показав високу врожайність і рекомендований до вирощування в центральній, південній, західній і північно-західній зонах ріпакосіяння. До основних переваг гібриду належить його посухостійкість, високий потенціал врожайності та стійкості до хвороб, також він одним із найкращих гібридів для високотехнологічного вирощування в Правобережній і Південній частині України. Вегетаційний період рослин характеризується такими особливостями: сила стартового росту та темпи розвитку восени – вище середнього; термін відновлення вегетації навесні – середній; термін настання цвітіння – середньопізній із тривалим періодом цвітіння; дозрівання – середньопізній.

Господарські та біологічні характеристики такі:

- екотип – класичний;
- висота стебла – 160-190 см;
- вміст олії – 47-48,5%;
- вміст глюкозинолатів – < 17-18 мкмоль/г;
- вміст ерукової кислоти – < 0,5%;
- вологість насіння під час збирання – 7-8%;
- стійкість до фомозу – ген стійкості RLM7;
- пластичність гібрида – вище середньої;
- посухостійкість – підвищена;

- зимостійкість – середня;
- потенціал врожайності – 5,5-6,5 т/га.

Рекомендації по роботі з гібридом зводяться до дотримання оптимальних строків сівби та густоти стояння рослин – посіви бажано не загущувати (кількість рослин до зими 33-35 шт./м², при ранніх строках сівби – 30-33 шт./м²). Потребує раннього підживлення для ефективного старту на стадії відновлення вегетації.

ЕКЗОТІК

Національний стандарт у Державному сортовипробуванні озимого ріпаку з 2012 року.

Екзотік є одним із гібридів, який найстабільніше реалізує потенціал продуктивності у Європі. Внесений до Державного реєстру сортів та гібридів, придатних для вирощування в Україні у 2010 році, оригінатором (заявником) є компанія Монсанто Інтернешнл Сьорл.

Сьогодні цей гібрид має найкращі показники стійкості до посухи та найкращі показники зимостійкості:

- зимостійкість – 8 балів;
- стійкість до вилягання - 8 балів;
- стійкість до розтріскування стручків – 8 балів;
- стійкість до фомозу - 8 балів.

Основні переваги гібриду – це сильна здатність до галуження, відмінний розвиток кореневої системи та сильний стовбур. Має такі особливості проходження вегетаційного періоду: сила стартового росту та темпи розвитку восени – середні; термін відновлення вегетації навесні – середньопізній; середній термін настання цвітіння із тривалим його періодом; дозрівання – середньостиглий.

Характеризується наступними господарськими та біологічними ознаками:

- екотип – класичний;
- висота стебла – 160-190 см;
- вміст олії – 47-48 %;
- вміст глюкозинолатів – < 18 мкмоль/г;
- вміст ерукової кислоти – < 0,5%;
- стійкість до фомозу – висока;
- пластичність гібриду та зимостійкість – високі;
- посухостійкість – підвищена;

- потенціал врожайності – 5,5-6,5 т/га.

Рекомендується для регіонів із частими і складними умовами перезимівлі за ранніх та оптимальних строків сівби [19].

*Рис. 8 Дослідна ділянка ріпаку озимого на зрошенні
Навчально-науково-практичного центру МНАУ*

**ГІБРИДИ РІПАКУ ОЗИМОГО
ПРЕДСТАВЛЕНІ НА ДЕМОНСТРАЦІЙНОМУ ПОЛІ
ННПЦ МНАУ У 2021 РОЦІ**

**Компанія «ДСВ»
Deutsche Saatveredelung AG (DSV)
Німеччина**

СМАРАГД

Рік реєстрації: 2018

Власник DSV

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 5,1 ц/га за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 35,2 ц/га

Висота рослин – 119 см

Тривалість вегетаційного періоду – 287 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 7 балів

Стійкість до обсіпання – 8 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 9 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,7 %

Вміст олії – 45,6 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [5]

ФІНІКС КЛ

Рік реєстрації: 2017

Власник DSV

Господарські та біологічні характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 20,3 ц/га (+/- 0,34 ц/га за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 37,0 ц/га

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 7 балів

Стійкість до обсипання – 7 балів

Зимостійкість – 9 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 7 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 7 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 24,9 %

Вміст олії – 45,2 %

Вміст глюкозинолатів – 0,6 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [6].

ДАРІО

Рік реєстрації: 2018

Власник DSV

Господарські та біологічні характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 0,5 ц/га за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 48,1 ц/га

Висота рослин – 110 см
Тривалість вегетаційного періоду – 282 діб
Стійкість до вилягання – 8 балів
Стійкість до посухи – 7 балів
Стійкість до обсіпання – 7 балів
Зимостійкість – 7 балів
Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів
Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7 балів
Стійкість проти бактеріозу – 8 балів
Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 22,0 %
Вміст олії – 45,1 %
Вміст глюкозинолатів – 0,8 %
Вміст ерукової кислоти – 0,1 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7].

ОРІОЛУС

Рік реєстрації: 2016

Власник DSV

**Господарські та біологічні
характеристики:**

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,3 ц/га (+/- 0,9 ц/га за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 40,7 ц/га

Маса 1000 насінин – 3,9 г

Висота рослин – 115,8 см

Тривалість вегетаційного періоду – 290 діб

Стійкість до вилягання – 8,4 балів

Стійкість до посухи – 6,9 балів

Стійкість до обсіпання – 7 балів

Зимостійкість – 7,3 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8,8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8,8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23,1 %

Вміст олії – 46,6 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7].

ЕЙНШТЕЙН

Рік реєстрації: 2018

Власник DSV

Господарські та біологічні характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 20,3 ц/га (+/- 0,7 ц/га довірчий інтервал)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 48,1 ц/га

Маса 1000 насінин – 4,2 г

Висота рослин – 129,0 см

Тривалість вегетаційного періоду – 290 діб

Стійкість до вилягання – 8,3 балів

Стійкість до посухи – 8,3 балів

Стійкість до обсипання – 7,0 балів

Зимостійкість – 8,7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8,3 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8,3 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9,0 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8,3 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23,1 %

Вміст олії – 46,4 %

Вміст глюкозинолатів – 0,7 %

Вміст ерукової кислоти – 0 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [8].

ГРІМ

Рік реєстрації: 2018

Власник **ВНІС**

Господарські та біологічні
характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 0,5 ц/га довірчий інтервал)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 31,5 ц/га

Маса 1000 насінин – 4,2-4,8 г

Висота рослин – 123 см

Тривалість вегетаційного періоду – 287 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 5 балів

Стійкість до обсіпання – 7 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,3 %

Вміст олії – 44,8 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [9]. Потужний гібрид із швидким весняним відростанням для ефективного використання вологи. Вирізняється підвищеною зимостійкістю, пластичний до умов вирощування [10].

РЕДСТОУН

Рік реєстрації: 2018

Власник **ВНІС**

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять

попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 0,5 ц/га довірчий інтервал)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 33,3 ц/га

Маса 1000 насінин – 3,5-4,0 г

Висота рослин – 121 см

Тривалість вегетаційного періоду – 288 діб

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 7 балів

Стійкість до обсіпання – 7 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 20,9 %

Вміст олії – 45,4 %

Вміст глюкозинолатів – 0,7 %

Вміст ерукової кислоти – 0,2 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7].

Вирізняється підвищеною стійкістю до осипання та сильною енергією проростання [10].

БЛЕКСТОУН

Рік реєстрації: 2018

Власник **ВНІС**

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 0,5 ц/га довірчий інтервал)
Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 31,5 ц/га
Маса 1000 насінин – 4,5-4,7 г
Висота рослин – 124 см
Тривалість вегетаційного періоду – 288 діб
Стійкість до вилягання – 8 балів
Стійкість до посухи – 8 балів
Стійкість до обсіпання – 7 балів
Зимостійкість – 7 балів
Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів
Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів
Стійкість проти бактеріозу – 8 балів
Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23,2 %
Вміст олії – 44,5 %
Вміст глюкозинолатів – 0,8 %
Вміст ерукової кислоти – 0,1 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7]. Стійкий до гербіцидів групи імідазоліонів. Вирізняється підвищеною посухостійкістю та стійкістю до пошкодження квіткоїдом [10].

ПАРКЕР

Рік реєстрації:

Власник ВНІС

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 1,0 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)
Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 40,7 ц/га
Маса 1000 насінин – 4,5-5,0 г
Висота рослин – 121 см
Тривалість вегетаційного періоду – 288 діб
Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 6 балів
Стійкість до обсипання – 7 балів
Зимостійкість – 7 балів
Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів
Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів
Стійкість проти бактеріозу – 8 балів
Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,2 %
Вміст олії – 45,5 %
Вміст глюкозинолатів – 1,0 %
Вміст ерукової кислоти – 0,1 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7]. Стійкий до гербіцидів групи імідазолінонів. Гібрид придатний для ранніх строків посіву, не схильний до переростання восени. Характеризується стійкістю до посухи та осипання при перестої. Рекомендовано на технічні цілі [10].

ХАЛК

Рік реєстрації: 2018

Власник ВНІС

Господарські та біологічні характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 0,2 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 44,4 ц/га

Маса 1000 насінин – 4,7-5,6 г

Висота рослин – 122 см

Тривалість вегетаційного періоду – 286 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 5 балів

Стійкість до обсипання – 7 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів
Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,3 %
Вміст олії – 45,3 %
Вміст глюкозинолатів – 0,8 %
Вміст ерукової кислоти – 0,0 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7]. Формує компактну розетку та має повільне весняне відростання, що обумовлює стійкість до приморозків в критичні фази. Висока зимостійкість та адаптивність до стресових факторів середовища. Пластичний до різноманітних умов вирощування [10].

ТРАМП

Власник ВНІС

**Господарські та біологічні
характеристики:**

Усереднена урожайність сортів,
що пройшли державну реєстрацію
за п'ять попередніх років – 50 ц/га
Урожайність на дослідних полях
ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 44,4 ц/га
Маса 1000 насінин – 4,7-5,2 г
Висота рослин – 155 см
Тривалість вегетаційного періоду – 305-310 діб
Стійкість до вилягання – 9 балів
Стійкість до посухи – 9 балів
Стійкість до обсіпання – 8 балів
Зимостійкість – 9 балів
Стійкість проти фомозу – висока
Стійкість проти склеротиніоз – 9 балів
Стійкість проти бактеріозу – 9 балів
Стійкість проти переноспорозу – 9 балів

Якість насіння:

Вміст олії – 44-46 %
Вміст глюкозинолатів – 0,14 %
Вміст ерукової кислоти – 0,2 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний. Класичний середньоранній гібрид ріпаку озимого. Висока зимостійкість, та швидке відростання навесні. Має укорочене стебло, що дозволяє змістити баланс використання рослиною поживних речовин в сторону підвищення врожайності замість нарощування вегетативної маси. Пристосований до вирощування в усіх регіонах України. Придатний для ранніх строків посіву. Має підвищену посухостійкість. Урожайність 36-45 ц/га [11].

Corteva Agriscience

Бревант

США

ПР44Д06

Рік реєстрації: 2012

Власник Піонер Хай-Бред Свіццерленд
СА

**Господарські та біологічні
характеристики:**

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 22,0 ц/га (+0,7 ц/га гарантована прибавка до національного стандарту)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 42,6 ц/га

Висота рослин – 130-140 см

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 7,9 балів

Стійкість до обсіпання – 7,8 балів

Зимостійкість – 5,9 балів

Стійкість проти квіткоїду – 8,2 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 9 балів

Якість насіння:

Вміст білку – 24,1 %
Вміст олії – 44,5 %
Вміст глюкозинолатів – 0,8 %
Вміст ерукової кислоти – 0,1 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний. Низькорослий ранньостиглий гібрид, має повільний розвиток восени, відмінну реакцію на застосування морфорегуляторів, повільне відростання весною, пізні цвітіння [12, 14].

ПХ125КЛ

Рік реєстрації: 2019

Власник Піонер Хай-Бред Свіцарленд

СА

Господарські та біологічні характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 22,3 ц/га (+/- 2,0 ц/га до усередненої урожайності)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 44,4 ц/га

Висота рослин – 125-140 см

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 7 балів

Стійкість до обсіпання – 7 балів

Зимостійкість – 8 балів

Стійкість до пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість до ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість до бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 7 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23,8 %

Вміст олії – 46 %

Вміст глюкозинолатів – 0,6 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний. Низькорослий гібрид для виробничої системи Clearfield, ранньостиглий, має повільний розвиток восени, відмінну реакцію на застосування морфорегуляторів, повільне відростання навесні, середньопізнє цвітіння [13,14].

ПТ279КЛ

Рік реєстрації: 2019

Власник Піонер Хай-Бред Свіццерленд
СА

Господарські та біологічні характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 2,8 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 44,4 ц/га

Висота рослин – 124 см

Тривалість вегетаційного періоду – 286 діб

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 7 балів

Стійкість до обсіпання – 8 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,4 %

Вміст олії – 45,5 %

Вміст глюкозинолатів – 0,9 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний. Високорослий середньоранній гібрид для виробничої системи Clearfield, має швидкий розвиток восени, задовільну реакцію на застосування

морфорегуляторів, середнє відростання навесні, середньораннє цвітіння [9, 14].

ПТ200КЛ

Рік реєстрації: 2014

Власник Піонер Хай-Бред Свіццерленд

СА

Господарські та біологічні характеристики:

Урожайність – 15,1 ц/га (5,1 ц/га прибавка до національного стандарту)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 46,3 ц/га

Висота рослин – 160-165 см

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 7,5 балів

Стійкість до обсіпання – 6,7 балів

Зимостійкість – 4,5 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7,9 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 9 балів

Якість насіння:

Вміст білку – 24,2 %

Вміст олії – 43,5 %

Вміст глюкозинолатів – 0,9 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний.

Високорослий середньостиглий гібрид для виробничої системи Clearfield, має швидкий розвиток восени, добру реакцію на застосування морфорегуляторів, швидке відростання навесні та середньораннє цвітіння [14, 15].

Рік реєстрації: 2019

Власник Піонер Хай-Бред Світцерленд СА

Господарські та біологічні характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 6,2 ц/га за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 50,0 ц/га

Висота рослин – 124 см

Тривалість вегетаційного періоду – 293 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 8 балів

Стійкість до обсіпання – 8 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білку – 22,2 %

Вміст олії – 45,4 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [21].

Пластичний до умов вирощування, має швидкий розвиток потужного кореня, що забезпечує придатність до вирощування за мінімального та безплужного обробітку ґрунту. Швидке дозрівання стебел нижніх ярусів крони та підвищена стійкість до розтріскування стручків, що сприяє зменшенню смітцевої домішки та якісному швидкому обмолоту з мінімальними втратами [20].

ЛІМАГРЕЙН
Limagrain Group
Франція

Анністон

Рік реєстрації: 2018
Власник Лімагрейн Європ
Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 8,5 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)
Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 48,1 ц/га
Висота рослин – 121 см
Тривалість вегетаційного періоду – 287 діб
Стійкість до вилягання – 9 балів
Стійкість до посухи – 7 балів
Стійкість до обсіпання – 8 балів
Зимостійкість – 7 балів
Стійкість проти пильщика ріпакового – 9 балів
Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів
Стійкість проти бактеріозу – 8 балів
Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 19,4 %
Вміст олії – 46,8 %
Вміст глюкозинолатів – 1,1 %
Вміст ерукової кислоти – 0 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [5].

Андерсон

Рік реєстрації: 2017

Власник Лімагрейн

Юроп

Господарські та
біологічні
характеристики:

Усереднена урожайність

сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 20,3 ц/га (+/- 2,3 ц/га до усередненої урожайності)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 53,7 ц/га

Висота рослин – 165 см

Тривалість вегетаційного періоду – 292-320 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 7,5 балів

Стійкість до обсіпання – 7,5 балів

Зимостійкість – 7,1 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8,5 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8,6 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8,2 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23,7 %

Вміст олії – 46,1 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [13].

Архітект

Рік реєстрації: 2018

Власник Лімагрейн Юроп

Господарські та біологічні
характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх

років – 19,7 ц/га (+/- 10,8 ц/га до усередненої урожайності)
Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 52,8 ц/га
Висота рослин – 123 см
Тривалість вегетаційного періоду – 288 діб
Стійкість до вилягання – 9 балів
Стійкість до посухи – 7 балів
Стійкість до обсіпання – 8 балів
Зимостійкість – 7 балів
Стійкість проти пильщика ріпакового – 9 балів
Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів
Стійкість проти бактеріозу – 8 балів
Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білку – 20,2 %
Вміст олії – 45,6 %
Вміст глюкозинолатів – 0,8 %
Вміст ерукової кислоти – 0 %
Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [5].

Конрад КЛ

Рік реєстрації: 2018
Власник Лімагрейн Юроп
Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 4,1 ц/га за п'ять попередніх років)
Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 р. – 47,2 ц/га
Висота рослин – 126 см
Тривалість вегетаційного періоду – 288 діб
Стійкість до вилягання – 8 балів
Стійкість до посухи – 7 балів
Стійкість до обсіпання – 8 балів
Зимостійкість – 7 балів
Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 20,4 %

Вміст олії – 45,7 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [5].

Середньоранній, має генетичну стійкість до розтріскування стручків.

«Косад семенс Україна»

CAUSSADE SEMENCES Group

Франція

Сіртакі

Рік реєстрації: 2018

Власник: Коссад Семанс ЕС А

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га

(+/- 5,0 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 50,0 ц/га

Висота рослин – 129 см

Тривалість вегетаційного періоду – 285 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 8 балів

Стійкість до обсіпання – 8 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,9 %

Вміст олії – 45,7 %

Вміст глюкозинолатів – 1,0 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний. Середньопізній гібрид з відмінною початковою енергією росту та високою зимостійкістю [5].

Мазарі

Рік реєстрації: 2015

Власник Лімагрейн Юроп

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 21,8 ц/га (+/- 3,4

ц/га до усередненої урожайності за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 44,4 ц/га

Маса 1000 насінин – 4,6 г

Висота рослин – 128,1 см

Тривалість вегетаційного періоду – 290 діб

Стійкість до вилягання – 8,4 балів

Стійкість до посухи – 7,4 балів

Стійкість до обсіпання – 7,2 балів

Зимостійкість – 7,8 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8,8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8,5 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23 %

Вміст олії – 46,9 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [16]. Середньопізній гібрид, який показує стабільний врожай за будь-яких агрокліматичних умов. Відрізняється високою зимостійкістю. Має високі показники стабільності, дає прекрасний результат при вирощуванні в різних умовах. Демонструє високий вміст олії та протеїну в насінні. Добре відновлює процес вегетації навесні.

Меморі КС

Рік реєстрації: 2018

Власник Лімагрейн Юроп

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 2,6 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 27,8 ц/га

Висота рослин – 127 см

Тривалість вегетаційного періоду – 286 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 6 балів

Стійкість до обсіпання – 8 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 20,9 %

Вміст олії – 45,2 %

Вміст глюкозинолатів – 1,0 %

Вміст ерукової кислоти – 0 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [5]. Середньопізній гібрид має швидке укорінення і початковий розвиток, високу зимостійкість. Гарантовано дає високий та стабільний врожай.

Euralis Semences

Євраліс

Франція

ЕС Гідромель

Рік реєстрації: 2008

Власник Євраліс Семанс

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 35,6 ц/га

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році – 44,4 ц/га

Висота рослин – 155 см

Стійкість до вилягання – 8,8 балів

Стійкість до посухи – 8,8 балів

Стійкість до обсипання – 7,3 балів

Зимостійкість – 7,8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 9 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 9 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 22,4 %

Вміст олії – 44,5 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0,2 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [5]. Пластичний гібрид до умов вирощування, має раннє відновлення вегетації [18].

ЕС Імперіо

Рік реєстрації: 2020

Власник Євраліс Семанс

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 5,0 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 55,6 ц/га

Висота рослин – 135 см

Тривалість вегетаційного періоду – 282 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 8 балів

Стійкість до обсіпання – 8 балів

Зимостійкість – 8 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 20,9 %

Вміст олії – 45,3 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний. Середньоранній гібрид, характеризується інтенсивним гілкуванням, дуже рано відновлює вегетацію [17].

ЕС Дарко

Рік реєстрації: 2016

Власник Євраліс Семанс

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 21,4 ц/га (+/- 2,9 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 4,72 ц/га

Висота рослин – 122 см

Тривалість вегетаційного періоду – 288 діб

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 8 балів

Стійкість до обсіпання – 7,5 балів

Зимостійкість – 7,3 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8,5 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 8,5 балів

Стійкість проти бактеріозу – 9 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8,5 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23 %

Вміст олії – 46,7 %

Вміст глюкозинолатів – 0,9 %

Вміст ерукової кислоти – 0,2 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [16]. Має високу якість насіння, стабільно високу зимостійкість, дуже добру стійкість до вилягання, раннє відновлення вегетації та раннє цвітіння [18].

ЕС Ритмо

Рік реєстрації: 2018

Власник Євраліс Семанс

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 1,8 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 55,6 ц/га

Висота рослин – 130 см

Тривалість вегетаційного періоду – 288 діб

Стійкість до вилягання – 9 балів

Стійкість до посухи – 8 балів

Стійкість до обсіпання – 8 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,5 %

Вміст олії – 44,2 %

Вміст глюкозинолатів – 0,9 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7]. Високоврожайний гібрид помірно інтенсивного типу. Має добру стійкість до розтріскування стручків, дуже високу здатність до гілкування [18].

ЕС Сюріель

Рік реєстрації: **2018**

Власник **Євраліс Семанс**

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 19,7 ц/га (+/- 0,4 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 50,0 ц/га

Висота рослин – 116 см

Тривалість вегетаційного періоду – 287 діб

Стійкість до вилягання – 8 балів

Стійкість до посухи – 8 балів

Стійкість до обсіпання – 7 балів

Зимостійкість – 7 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 8 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 7 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 21,7 %

Вміст олії – 43,1 %

Вміст глюкозинолатів – 0,8 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [7]. Має дуже високу здатність до гілкування, добру стійкість до розтріскування стручків, дає ранній урожай [18].

ЕС Ангел

Рік реєстрації: **2018**

Власник **Євраліс Семанс**

Господарські та біологічні

характеристики:

Усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років – 20,3 ц/га (+/- 4,8 ц/га до усередненого значення за п'ять попередніх років)

Урожайність на дослідних полях ННПЦ МНАУ у 2021 році - 44,4 ц/га

Висота рослин – 127,8 см

Маса 1000 насінин – 4,3 г

Тривалість вегетаційного періоду – 298 діб

Стійкість до вилягання – 8,5 балів

Стійкість до посухи – 7,5 балів

Стійкість до обсіпання – 7 балів

Зимостійкість – 6 балів

Стійкість проти пильщика ріпакового – 7,5 балів

Стійкість проти ріпакового квіткоїду – 6,5 балів

Стійкість проти бактеріозу – 8,5 балів

Стійкість проти переноспорозу – 8 балів

Якість насіння:

Вміст білка – 23,9 %

Вміст олії – 43,4 %

Вміст глюкозинолатів – 0,7 %

Вміст ерукової кислоти – 0,1 %

Ерукова кислота у насінні – відсутня

Особливості гібриду: напрям використання олійний [5]. Гібрид екстенсивного типу, стресостійкий, має добру зимостійкість, сильний старт восени [18].

МОРФОЛОГІЧНА БУДОВА РІПАКУ ОЗИМОГО

Ріпак (*Brassica napus oleifera* DC) — однорічна трав'яниста рослина з родини капустяних (*Brassicaceae*) до якого відносять олійні форми.

Рис. 9 Дослідні зразки гібриду Смарагд з демонстраційного поля ННПЦ МНАУ 2021 р.

Коренева система стрижнева (рис. 9), сильно розвинута з головним веретеноподібним коренем, що проникає в ґрунт на глибину 1,5-3,0 м. Бокові корені знаходяться в діаметрі 60-80 см. Стебло циліндричне, добре гілкується, заввишки 1,3-1,8 м, вкрите сизувато-зеленим восковим нальотом. Бокові пагони розміщені у верхній половині головного пагона, їх кількість 6-10. Листки. Спочатку

формується розетка прикореневих листків, які є черешкові, перистонадрізані з хвилястими зазубреними краями. Листки синьо-зелені, нерідко з антоціаном, з нижнього боку опушені. Восени формується 6-10 листків. Середні листки видовжено списоподібні. Верхні – безчерешкові видовжено-ланцетоподібні з розширеною основою, яка охоплює стебло. Загальна кількість листків – 15-23 шт. на рослині. Суцвіття китицеподібне з 20-40 квітками. Квітки жовті, чотирипелюсткові, починають цвісти з головної китиці, всього на рослині до 800 шт. Тривалість цвітіння квітки 2-3 дні, всієї рослини – 20-30 днів. Плід – стручок завдовжки 6-15 см. Кількість стручків на рослині значно коливається: від 20–30 до 300–400 і більше до 800. У стручку містяться 18-40 насінин. Насіння темно-коричневе, майже чорне, кругле, дрібне. Маса 1000 насінин – 3-9 г. Тривалість вегетаційного періоду. У озимого ріпаку тривалість періоду сходи – повна стиглість 250-300 днів (весною і літом 73-110 днів), у ярого 90-115 днів [10].

Основні фенологічні фази розвитку ріпаку

Проростання — сходи	Насінина проростає одним зародковим корінцем, через 2–3 дні після проростання на поверхні ґрунту з'являються сім'ядольні листочки.
Розвиток листків	Сім'ядольні листочки повністю розпускаються і по черго-во з'являються до 9 справжніх листків. Міжвузля ще не розтягнуті.
Розвиток бічних пагонів	Поступово з'являються до 9 бічних пагонів. Головний пагін ще не подовжується.
Ріст в довжину (головний пагін)	Починається подовження міжвузль (весняний період) – продовжується до 9 і більше розтягнутих міжвузль.
Розвиток закладання квіток (головний пагін)	З'являється первинний квітконос, який щільно закритий верхніми листками. Головний пагін подовжується, квітки первинного і вторинних квітконосів закриті. Перші пелюстки квіток видно, але квітки закриті.
Цвітіння	Відкриваються перші квітки на головному пагоні і поступово всі квітки на основному та побічних пагонах. Цвітіння продовжується до 10–12 днів. Повним цвітінням вважається 50% відкритих квіток на головному пагоні і починають відпадати перші пелюстки. Кінець цвітіння — відпали всі пелюстки на квітках.
Розвиток плодів	Після відпадання пелюсток з квітки починається інтенсивний ріст стручка у довжину і товщину з одночасним збільшенням насінин в стручку. За 15–20 днів майже всі стручки досягають типових розмірів.
Достигання	Початок дозрівання — насіння зелене. Поступово боби починають змінювати забарвлення від яскраво зеленого до темно-зеленого, червонувато-бурого, буро-коричневого з одночасною зміною кольору зерна та зменшенням вологості. Рослина відмирає і втрачає вологу в усіх вегетативних органах — висихає. Повна стиглість — насіння на рослині тверде і чорне.

[10]

МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИФІКАТОР СЕВ РОДУ *BRASSICA NAPUS*

Сорти ріпаку озимого поділяють за якісними та біохімічними показниками на такі групи:

- олійні харчового призначення, сорти з біохімічними показниками «00» і «0+»;
- олійні технічного призначення, сорти з біохімічними показниками «+0», «++» (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація гібридів ріпаку озимого за біохімічними показниками

Тип гібриду	Масова частка ерукової кислоти у % від суми жирних кислот	Масова частка глюкозинолатів у насінні
«00»	До 0,1%	до 1,2 % (20 МкМоль/г)
0+	До 0,1%	понад 1,2 % (30 МкМоль/г)
+0	Понад 45%	до 1,2 % (30 МкМоль/г)

Стійкість до хвороб оцінюється за 9 бальною шкалою.

Хвороби, які перевіряють через 10 діб після повних сходів; у фазі цвітіння:

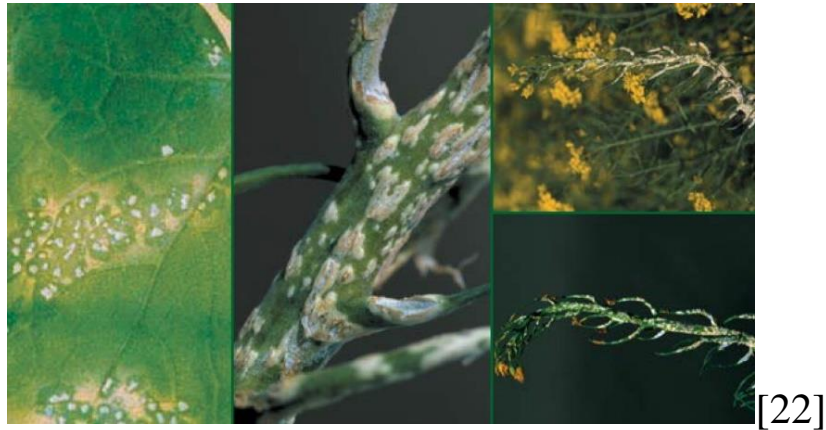
Вилягання сходів *Pythium debaryanum* R. Hesse: Стебло біля кореневої шийки поникає, буріє та загниває. Сходи бліднуть, в'януть і всихають [23].

[26]

Біла іржа *Cystopus candidus* (Pers.) Lév.: На листках білі округлі подушечки (пустули) нерідко зливаються, випуклі, спочатку вкриті

епідермісом, блискучі, потім порошок. Іноді уражуються стебла і стручки [23].

[22]

Несправжня борошниста роса *Peronospora brassicae* Gäum.: Знизу листків – малопомітний наліт, який складається з невеликих дернинок спороношення, іноді уражуються стебла і стручки [23].

[22]

Борошниста роса *Erysiphe communis* f. *brassicae* Hammarl.: На листках – білий борошністий наліт з темними крапками плодових тіл [23].

[22]

У фазі початку досягання

Мокра біла гниль Sclerotinia Libertiana Fuck.: біля основи стебла – пожовтіння, тканина мокріє та загниває з утворенням білого повстяного нальоту, пізніше щільних темних склероцій [23].

[27]

Під час аналізу снопового зразка

Кила Plasmodiophora brassicae Wor.: на коренях нарости різних розмірів, що загнивають, рослина в'яне [23].

[22]

За помітних пошкоджень

Блішки Phyllotreta Stephens: Листки сходів діркуваті, іноді на стеблах вигризені ямки. Влітку на стручках прогризені ямки у стулках. Пошкодження можуть призвести до загибелі стручків у гірчиці та ріпаку. Шкодять дрібні стрибаючі чорні, сині чи з жовтими смугами жуки [23].

[28]

Білани: ріпаковий *Pieris rapae* L.: листки грубо обгризають сіро-елені гусениці зі світлою смугою на спині (капустяний білан), зелені, оксамитові (ріпаковий білан), синювато-зелені з оранжевими та чорними смужками, облямовані червоними бородавками (гірчичний білан) [23].

[29]

Капустяна міль *Plutella maculipennis* Curt.: гусінь живиться листками й молодими стручками ріпаку. Спочатку мінують листки, потім виїдають округлі отвори або «віконечка», залишаючи недоторканим епідерміс. На стручках обгризають стулки, виїдають м'яке насіння. Гусениця яскраво-зелена веретеноподібна, спускається на павутинці, легко звертається підківкою. Лялькується в ажурному коконі [23].

[30]

Ріпаківий листоїд *Entomoscelis adonidis* Pall.: обгризають листки личинки й жуки. На ріпаку та гірчиці жуки, крім листків, обгризають стручки. Жуки завдовжки 7–10 мм, широкі коричнево-червоні, на спинці – три чорні смуги. На грудному щитку широка чорна смуга. Личинка буро-чорна з вохряно-жовтавим черевцем, на спині три ряди хітинових горбочків [23].

[31]

Стручкова вогнівка *Evergestis extimalis* Scop.: гусінь виїдає молоде насіння крізь отвори у стручках. Пошкоджені стручки опутані шовковинкою. Гусінь до 7 мм завдовжки жовтуватого або зеленуватого забарвлення з чотирма рядами темних крапок [23].

[32]

Прихованохо-ботник *Ceutorhynchus assimilis* Payk., *C. syrites* Germ.: на стручках прогризені дрібні отвори. Всередині стручків пошкоджене насіння. Там же знаходяться безногі личинки жуків завдовжки 3–5 мм з добре помітною головою. На ріпаку– насінний прихованохоботник [23].

[24]

Ріпаківий пильщик *Aathalia rosae* L. Личинки обгризають листки, квіти, а також молоді плоди і стебла, викликаючи загибель рослин гірчиці та ріпаку. Личинки (несправжні гусениці) зверху чорно-зелені, знизу світліші, завдовжки 15–20 мм, зморшкуваті, «горбаті» з 22 ногами [23].

[25]

Використана література

1. Український ринок ріпаку: високий світовий попит формує нові торгові потоки / С. Киричок. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/exclusive/topic/1522808> (дата звернення 04.12.21).
2. Посівні площі озимого ріпаку в більшості областей перевищують минулорічні / А. Гаврилук. URL: <https://agrotimes.ua/agronomiya/posivni-ploshhi-ozymogo-ripaku-v-bilshosti-oblastej-perevyshhuyut-mynulorichni/> (дата звернення 04.12.21).
3. На Миколаївщині та Херсонщині закінчили збирання ранніх зернових та ріпаку. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/namikolayivshchini-ta-hersonshchini-zakinchili-zbirannya-rannih-zernovih-ta-ripaku-minagropolitiki> (дата звернення 04.12.21).
4. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2021 рік. Київ, 2021, 529 с. URL: <https://sops.gov.ua/reestr-sortiv-roslin> (дата звернення 04.12.21).
5. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2018. – Вип. 6. – С. 91-92, 82, 83, 89.
6. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2018. – Вип. 3. – С. 119, 158.
7. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2018. – Вип. 4. – С. 98, 100, 103, 104, 114.
8. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2018. – Вип. 1. – С. 450.
9. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2019. – Вип. 1. – С. 603, 610, 613, 617.
10. Каталог ВНІС 2020. Парій М., Парій Я. 2020. 89 с. URL: <http://vnis.com.ua/pdf/vnis-catalog.pdf> (дата звернення 04.12.21).
11. Асортимент продукції ВНІС: Ріпак озимий Трамп. URL: <http://vnis.com.ua/catalog/oil-seed/rape/Tramp/> (дата звернення 04.12.21).

12. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2012. – Вип. 1. – С. 464.
13. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2017. – Вип. 3. – С. 121, 149.
14. Brevant. Каталог гібридів озимого ріпаку 2021. Київ. Corteva. – 2021. – 60 с.
15. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2014. – Вип. 2. – С. 268.
16. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2016. – Вип. 1. – С. 601
17. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2020. – Вип. 2. – С. 226
18. Євраліс Семанс : сайт. URL: <https://euralis.ua/product/es-ritmo/>.
19. Мацера О. О. Вплив елементів технології вирощування на продуктивність і якість насіння ріпаку озимого в умовах Правобережного Лісостепу України [Текст] : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Мацера Ольга Олегівна ; Поділ. держ. аграр.-техн. ун-т. – Кам'янець-Подільський, 2020. – 20 с.
20. Бревант : сайт. URL: <https://www.brevant.com.ua/seeds/osr/pt264.html> (дата звернення 04.12.21).
21. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Український інститут експертизи сортів рослин. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю. – 2019. – Вип. 2. – С. 217.
22. ТОП основных болезней рапса / Т. Корнеева. URL: <https://zen.yandex.ru/media/glavagronom/top-osnovnyh-boleznei-rapsa-5ec7bcb99a3f742070ee7dd0> (дата звернення 04.12.21).
23. Методика проведення експертизи сортів рослин групи технічних та кормових на придатність до поширення в Україні / За ред. Ткачик С. О. – 3-тє вид., випр. і доп. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2017. – 74 с.
24. Контролюємо прихованохоботників в посівах озимого ріпаку / К. І. Заєць. URL: <https://consumerhm.gov.ua/1238->

- kontrolyuemo-prikhovanokhobotnikiv-v-posivakh-ozimogo-ripaku (дата звернення 04.12.21).
25. Аграрії разом. Ріпаковий пильщик. URL: <https://agrarii-razom.com.ua/pests/ripakoviy-pilshik> (дата звернення: 04.12.21).
 26. Зубова Т. І. *Pythium ultimum var. ultimum* Trow. – збудник пітіозної кореневої гнилі *Brassica napus* L.: [електронний ресурс] / Т. І. Зубова (Т. І. Бондар), М. М. Кирик // *Наукові доповіді Національного аграрного університету*. – 2006. – № 1. URL: <http://www.nbuu.gov.ua/e-Journals/nd/2006-1/06kmmbnl.pdf>
 27. АгроЕліта : електронне вид. 2020. № 2. Склеротинія – потенційна загроза для майбутнього врожаю. URL : <https://agroelita.info/sklerotyniya-potenczijna-zagroza-dlya-majbutnogo-vrozhayu/> (дата звернення: 04.12.21).
 28. Flea beetles (*Phyllotreta spp.*) and their management Janet J. Knodel. January, 2017. URL : https://www.researchgate.net/publication/321669123_Flea_beetles_Phyllotreta_spp_and_their_management (дата звернення 04.12.21).
 29. Ріпний білан. URL : <https://agrarii-razom.com.ua/pests/ripniy-bilan> (дата звернення 04.12.21).
 30. AgroStory. Капустная моль. URL : <https://agrostory.com/info-centre/knowledge-lab/kapustnaya-mol/> (дата звернення 04.12.21).
 31. Фотогалереи. Листоед адонисовый, рапсовый (*Entomoscelis adonidis*). URL : [http://gallery.new-ecopsychology.org/ru/photo/\(entomoscelis_adonidis\)-4.htm](http://gallery.new-ecopsychology.org/ru/photo/(entomoscelis_adonidis)-4.htm) (дата звернення 04.12.21).
 32. Plant Parasites of Europe. URL : <https://bladmineerders.nl/parasites/animalia/arthropoda/insecta/lepidoptera/ditrysia/apoditrysia/pyraloidea/crambidae/evergestinae/evergestis/evergestis-extimalis/> (дата звернення 04.12.21).

Наукове видання

ДОВІДНИК
ГІБРИДІВ РІПАКУ ОЗИМОГО
ДЛЯ СТЕПУ УКРАЇНИ

Укладачі:

В'ячеслав Сергійович ШЕБАНІН
Валентина Григорівна ФЕДОРЧУК
Михайло Олексійович КОБЕЛЄВ
та ін.

Технічний редактор: Кобелєв М.О.
Комп'ютерна верстка: Чернова А.В.

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 4,75
Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

